

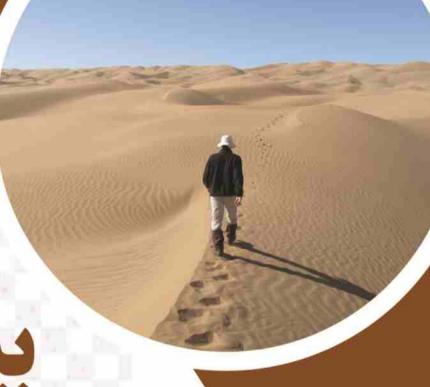

World Hentage Centre

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و کردشکری استان خراسان جنوبی پایگاه میراث جهانی بیابان لوت شهرستان نهبندان، روستای دهسلم

بیابان لو ت

اولین اثر طبیعی ثبت شده ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو

Researcher: Zahra Rezai Malakooti - Mehran Maghsoodi

Editors: Seyyed Ahmad Barabadi - Mohammad Ali Bozorgmehr

Translator: Mohammad Hosein Rezghi - Thanks To Afsaneh Erfanian

photographer: Zahra Rezai Malakooti - Ehsan dorostkar

In Cooperation With Public Relations And Social Affairs Of Cultural Heritage

Handicrafts And Tourism Administration Of Southern Khorasan

Address: Southern Khorasan Province - Birjand - Modarres Street - Modarres

Administration of Cultural Heritage, Handicrafts and Tourism of Southern Khorasan

province

Tel: +9832422139 Birjand +9832623901 Nehbandan

Email: Lut_desert_khorasan.whs@ichto.ir

Website: www.LutDesert.ir

Designing And Printing: Zahedipour Cultural Complex, zahedi Print

پژوهشگران: زهرا رضایی ملکوتی - مهران مقصودی

ویراستاران: سید احمد برآبادی - محمدعلی بزرگمهر

مترجم: محمد حسين رزقي، با تشكر از افسانه عرفانيان

عكاس: زهرا رضايي ملكوتي-احسان درستكار

با همکاری روابط عمومی و امور فرهنگی-اجتماعی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و

گردشگری خراسان جنوبی

نشاني: استان خراسان جنوبي- بيرجند - خيابان مدرس - نبش مدرس ٢٣ - اداره كل ميراث فرهنگي،

صنایع دستی و گردشگری

تلفن: بیرجند ۳۲۶۲۲۱۳۹ (۰۵۶) نهبندان ۳۲۶۲۳۹۰۱ (۰۵۶)

يست الكترونيكي: Lut_desert_khorasan.whs@ichto.ir

پایگاه اینترنتی: www.LutDesert.ir

طراحی و امور چاپ: مجتمع فرهنگی زاهدی پور، چاپ زاهدی

گزیده ای از بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در خصوص میراث فرهنگی

ما احتیاج داریم به امید، به شوق به کار، به اعتماد به نفس، به کم کردن تکیه بر بیگانگان، به فرهنگشان، به رفتارشان، به بخشنامه های فکری و فرهنگی شان. ما احتیاج داریم به جوشیدن از درون به استخراج گنجینه هایی که در میراث فرهنگی ماست.

ذکر و حضور دائمی فقط به برکت نماز حاصل می شود. مقام معظم رهبري

بیابان لوت، پدیده شگفت انگیز طبیعی جهانی ایران

بیابان لوت به عنوان اولین اثر طبیعی ایران در چهلمین اجلاس میراث جهانی یونسکو در سال ۱۳۹۵ ثبت شد. اصطلاحات جغرافیایی متنوعی از جمله بیابان و کویر به این پدیده ی یهناور طبیعی نسبت داده شده است. بیابان واژه ای بوم شناسی و اقلیمی است و به مکانی با پوشش گیاهی، جانوری و میزان بارندگی کم اطلاق می شود اما کویر به یست ترین نقاط داخلی مناطق بیابانی گفته می شود، جایی که میزان نمک در آن بسیار زیاد است. بنابراین بیابان، واژه ی جامع تری برای توصیف این يديده به شمار مي أيد.

موقعیت و ویژگیهای جغرافیایی

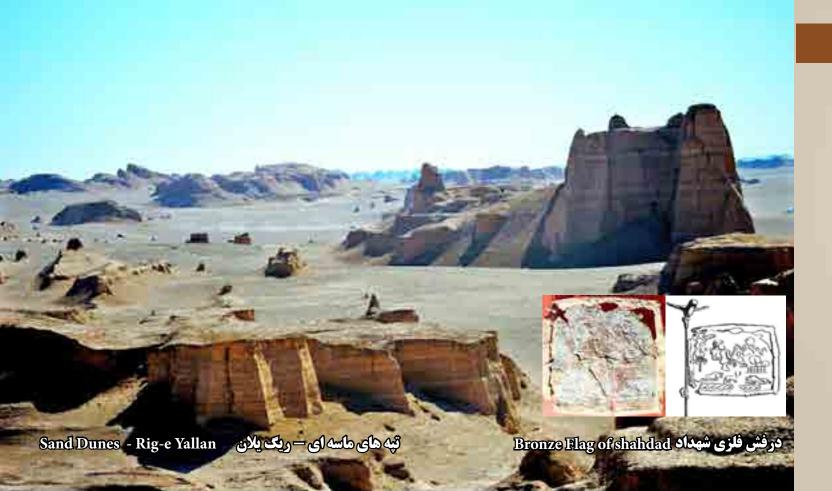
بیابان لوت در جنوب شرقی ایران، در شرق کوه های مرکزی و رشته کوه های زاگرس، در میان سه استان خراسان جنوبی، سیستان و بلوچستان و کرمان گسترده شده است.

مساحت عرصه بیابان لوت حدود ۲۳ هزار کیلومتر مربع و حریم حفاظتی آن حدود ۱۸ هزار کیلومتر مربع است که شامل ریگ یلان (تپه های ماسه ای)، کلوت ها (یاردانگ ها)، نبکاها، رودخانه شور، گندم بریان، هامادا (دشت ریگی) و ... است که در این میان کلوت ها در غرب و ریگ یلان در شرق با چشم اندازی زیبا و شگفت انگیز خودنمایی می کنند.

بیابان لوت اولین اثر طبیعی ثبت شده ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو

چشم انداز تاریخی- باستانی لوت

از هزاره چهارم پیش از میلاد مسیح، در پای کوههای مشرف به بیابان لوت، آثاری از سکونت انسان مشاهده شده است. بزرگترین ناحیه ی جمعیتی و سکونتگاه تاریخی در دشت لوت « شهداد» است که در ۸۷ کیلومتری شمال شرقی شهر کرمان، شهرت جهانی دارد.

در قرون گذشته، هنگامی که این شهر به نام « خبیص» شناخته می شده، این منطقه از بیابان، مسیری تجاری بوده که به عنوان بخشی از جاده ابریشم، جایگاه ویژه ای داشته است. شهداد (خبیص) باعث اتصال بنادر خلیج فارس به مناطق آسیای میانه و مناطق دور در شرق و غرب بوده است.

این منطقه علاوه بر موقعیت جغرافیایی، همانند گذشته از نظر تولید محصولاتی چون خرما، انواع مرکبات، غلات و حنا معروف می باشد.

در حال حاضر شهداد نقش مهمی در پیوند دادن شمال و جنوب فلات ایران دارد. برخی محققان بقایای یک جاده ی تاریخی که از جنوب به بم و از شمال به بیرجند می رسد را شناسایی کرده اند. این جاده در حاشیه ی غربی بیابان لوت، بر اهمیت جغرافیایی آن افاهده است.

چشم انداز فرهنگی و تاریخی بیابان، در کنار جاذبه ی طبیعی، زیبایی بی نظیر و منحصر به فردی به آن بخشیده است.

لوت بیابان جهانی ایران

بیابان لوت ویژگی های برجسته ی بسیاری دارد که در دنیا منحصر به فرد است. قرارگیری این منطقه در موقعیت فوق العاده خشک، وزش بادهای قوی، در دسترس بودن ته نشست رسوبات دریاچه ای برای توسعه کلوتها و وجود رسوبات ریزدانه شرایط مناسبی را برای ایجاد و تکامل عوارض زمین شناسی ویژه در بیابان لوت فراهم نموده است. پدیده های ژئومورفولوژیکی (اشکال مختلف طبیعی در سطح زمین و مناظر أن ها) خاصی که در بیابان لوت طی هزاران سال شکل گرفته باعث شده به عنوان منطقه ای شاخص، دانشمندان و گردشگران زیادی را به سمت خود جلب نماید.

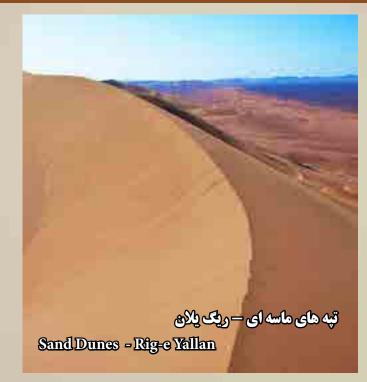
بیابان لوت اولین اثر طبیعی ثبت شده ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو

تاکنون مجموعه ای کامل با ویژگی های بیابان لوت در هیچ جای دیگری از جهان ثبت نشده است.

منطقه کلوتها منطقهای عاری از هرگونه پوشش گیاهی است. شواهد، حاکی از حداقل حیات جانوری در این منطقه است. در ریگ یلان تقریبا اکثر اشکال تراکمی ماسه ها مانند برخان، اشكال موجى شكل (ریبل مارک)، تپه های ماسه ای قیفی شکل، ستاره ای شکل و ... دیده می شود. از این جهت می توان گفت بیابان لوت از ویژگی های شاخصی در دنیا برخوردار

معیارهای جهانی بیابان لوت

بیابان لوت نمونه ی برجسته ای از مراحل گسترش زمین در گذر زمان، توسعه ناهمواری های سطح زمین، ویژگی های مهم زمین شناختی و جغرافیای طبیعی است. این بیابان دارای نمونه هایی از پدیده های طبیعی است که اهمیت زیبایی شناختی و استثنایی دارند:

- بلندترین تپه های ماسه ای دنیا با بیش از ۴۷۵ متر ارتفاع در ریگ یلان واقع شده اند.
- بلندترین کلوت های دنیا با بیش از ۱۵۵ متر ارتفاع در این بیابان قرار دارند.
- طویلترین کلوت ها با بیش از ۴۰ کیلومتر طول در این بیابان وجود دارند.
- نبکاهای حاشیه غربی لوت در امتداد کلوت ها با ارتفاع حدود ۱۲ متر جزو بلندترین گلدان های صحرا در جهان محسوب می شود.
- گرم ترین نقطه زمین (قطب حرارتی) با بیش از ۷۰ درجه سانتیگراد در جنوب غربی ریگ یلان واقع شده است.

विचित्र क्षात्र हिंदी अव क्ष्मी چک چک ایرانی(دُم سرخ) Phrymocephalus Macalatus روباه شنى Vulpes Rueppellii Denanthe Chrysopygia Black-Tailed Toad Agama Ruppells Fox - Sand Fox Red-Tailed Wheatear Citrullus Colocynthis Artemisia درمنه بیابانی Calligonum Comosum Calligonum Crinitum Boiss Bitter Apple Sagebrush

بیابان لوت اولین اثر طبیعی ثبت شده ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو

پوشش گیاهی و جانوری بیابان لوت

در بخش هایی از این بیابان، گونه های با ارزش جانوری نظیر گربه و روباه شنی، انواع خزندگان مانند افعی شاخدار، رتیل خورشیدی، انواع آگاما، انواع گکو و گونه های خاص پرندگان از جمله زاغ بور به عنوان تنها پرنده آندمیک ایران مشاهده می شود. همچنین پوشش گیاهی ارزشمند بیابان لوت شامل تاغ، گز، قیچ، اسکنبیل، شورگز، سیاه شور، ارمَک، سَبَط، اشنان و ... هستند.

روستاي دهسلم

روستای دهسلم در ۲۸۵ کیلومتری بیرجند و ۸۵ کیلومتری جنوب غرب نهبندان قرار دارد. فاصله این روستا تا ریگ یالان ۳۵ کیلومتر است. دهسلم مهمترین آبادی در راه باستانی شهداد(خبیص) به نهبندان (نه) است. از دوران پیش از اسلام تا حدود یک قرن گذشته، این راه از اهمیت زیادی برخوردار بوده و یکی از مهمترین مسیرهای تجاری مابین کرمان، خراسان و مُکران جهت جابجایی کالاهای مورد نیاز توسط کاروان های شتر بوده است.

اصطخری، ابن حوقل و المقدسی از جغرافی دانان قدیم از این مسیر یاد کرده اند و جهانگردان قرون اخیر همچون گالیندوی انگلیسی، زایلر آلمانی، گابریل و استراتیل زوئر اتریشی این راه را طی نموده اند.

در مورد وجه تسمیه ی دهسلم در اسناد و حافظه ی تاریخی مردم، نقل قول های متفاوتی ثبت و ضبط شده است. عده ای از اهالی روستا معتقدند ابتدا دو برادر به نام های سَلم و تور به این منطقه آمده اند که دهسلم کنونی را سلم، آباد کرده است.

Carpet Weaving

بیابان لوت اولین اثر طبیعی ثبت شده ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو

صنایع دستی به واسطه ورود گردشگران به روستای دهسلم رشد قابل توجهی داشته است. مهمترین فعالیت های صنایع دستی در این روستا قالی بافی، قالیچه بافی، پارچه بافی، حصیربافی و انواع سوزن دوزی های سنتی است.

شاخصه ی این روستا نخلستان آن است

که در کنار ماسه های بیابان منظره بسیار زیبایی را خلق کرده است. تنوع خرما در این روستا باعث رونق کشاورزی و در پی آن رونق اقتصادی شده است. نخلستان دهسلم با نخل هایی به قدمت حدود ۲۰۰ سال در فهرست میراث طبیعی – ملی کشور ثبت شده است. انواع خرما در این روستا عبارتند از خاره خوش، پُر کو، کروت، زاهدی، قصر، کبکاب، الو، خودرو، گلاوی و ... است. در گذشته در گوشه ای از نخلستان و در بافت قدیم روستا، قلعه ای قديمي بانام دوست محمد خان قرار داشته علاوه بر این قلعه، سه قلعه قدیمی دیگر با نام های شوره گز، بکرآباد و دهشیب در نزدیکی دهسلم واقع بوده اند.

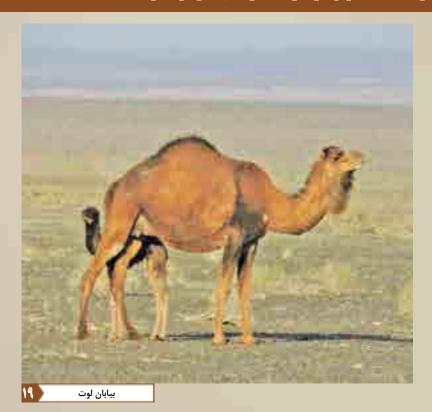
بیابان لوت اولین اثر طبیعی ثبت شده ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو

نخلستان دهسلم **Dehsalm Palm Grove**

شغل اصلی اهالی روستا، کشاورزی و باغداری است. وجود قنات و منابع آب، باعث رونـق کشـاورزی در دهسـلم شـده اسـت بـه گونه ای که بجز خرما، گندم، جو و پنبه هم از دیگر محصولاتی است که در این روستا تولید می شود. علاوه بر کشاورزی، دامداری و پرورش شــتر هــم بخــش دیگــری از معیشــت روســتا محســوب مــی شــود.

این روستا از جهات مختلف منطقه ای، ملی، زیستی، گردشگری، جهانی و بین المللی بسیار حائـز اهميـت اسـت.

Lut Deserts World Natural Heritage Site Dehsalm Village

بیابان لوت اولین اثر طبیعی ثبت شده ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو

مديريت بيابان لوت

به دلیل ویژگی های خاص جغرافیایی و تاریخی بیابان لوت، توجه بیشتر به اقدامات مدیریتی، حفاظتی و نظارتی آن بسیار ضروری است که در این میان ثبت بیابان لوت به عنوان میراث جهانی برای پایداری و حفاظت منطقه حائــز اهميــت اســت.

بدین منظور دفتر مرکزی پایگاه جهانی بيابان لـوت در كاخ مـوزه گلسـتان (تهـران)، پایگاه های جهانی استان ها در روستای دهسلم (استان خراسان جنوبی)، روستای شفیع آباد (استان کرمان)، شهر نصرت آباد (استان سیستان و بلوچستان) و پایگاه محلی در شهر فهرج (استان کرمان) دایـر هسـتند.

Rig-e Yallan ریگ یلان

بیابان لوت اولین اثر طبیعی ثبت شده ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو

موقعیت ریگ یلان و پایگاه بیابان لوت حدفاصل بین نهبندان - نصرت آباد (استان سیستان و بلوچستان)

فاصله تا نهبندان (کیلومتر)	موقعيت
	نهبندان
γ.	روستای حیدرآباد
110	ریگ یلان
٣۶۵	پایگاه بیابان لوت نصرت آباد

موقعیت جاذبه های بیابان لوت و پایگاه ها

حدفاصل بین نهبندان-شهداد (استان کرمان)

فاصله تا نهبندان(کیلومتر)	موفعيت
-	نهبندان
1.	کوههای مریخی
۸۵	پایگاه بیابان لوت دهسلم
۱۸۰	شهر خیالی لوت
77.	رودخانه شور
۲۲۵	کلوت های تخم مرغی شکل
74.	کلوت های بیابان لوت
740	گندم بریان
780	پایگاه بیابان لوت شفیع آباد
۲۷۵	کمپ ده سیف
۲۸۰	نبكاها
۲9 •	شهداد
	بيابان لوت

Location of Lut desert's attractions and centers between Nehbandan –Shahdad (Kerman province)

Distance to Nehbandan (km)	location
-	Nehbandan
10	Martian mountains
85	Dehsalm center/Lut desert
180	Lut imaginary city
220	Shur river
225	Egg shape kalut
240	Kaluts of Lut desert
245	Gandom Beryan
265	Shafi Abad center/Lut desert
275	Dehseyf camp
280	Nebkhas
290	Shahdad

Location of Rig-e Yalan and Lut desert center between Nehbandan-Nosrat abad (sistanoBaluchestan province)

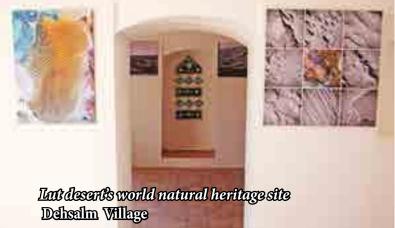
Distance to Nehbandan (km)	location
	Nehbandan
70	Heydar abad village
115	Rig-e Yalan
365	NosratAbad center/ Lut desert

Lut desert's management

specific geographical and historical features of Lut desert, paying more attention to management, conservation and monitoring measures are so essential that meanwhile the registration of Lut desert as a world heritage site to stabilize and protect the area is so important. Forthispurpose, Lutdesert's headquarter of the world database in Golestan Palace Museum (Tehran), world databases of provinces in Dehsalm village (south khorasan province), Shafi Abad village (Kerman province), Nosrat abad city (SistanoBaluchestan province) and local base in fahraj city (kerman province) are established.

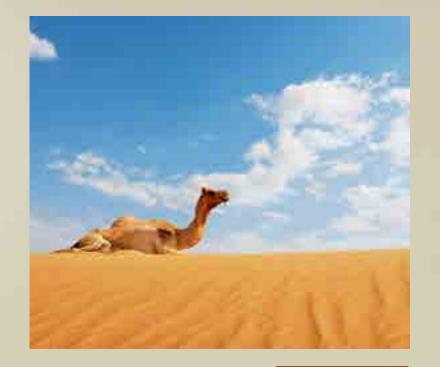
The feature of this village is its palm grove which along sands of desert has created very beautiful landscape. Diversity of dates in this village leaded to the agricultural boom and consequently economic boom. Dehsalam palm grove ith palms are as old as **200** years has been inscribed to Iran national-natural heritage list as well.

Different date fruit types in this village are Khare Khosh, Porku, Karute, Zahedi, Qasr, Kabkab, Alo, Khodroo, Golavi and etc. In past in the corner of palm grove and in old texture of village there were an old castle called Doost Mohammad khan castle. In addition to this castle, three other old castles called Shure-gaz Bakr-abad and Deh-shib were situated close to Dehsalm.

A griculture and gardening are the main occupation of the village inhabitants. The existence of aqueduct and water sources have caused a remarkable boom in agriculture in Dehsalm so that apart from date fruit, wheat, barleycorn as well as cotton are other products which are produced in this village in addition to agriculture, animal husbandry and camel breeding are also other part of rural livelihood.

This village is so important in various regional, national, biological, tourism, global and international aspects.

There has been a significant growth in handicrafts because of tourists arrival to Dehsalm village. carpet ■ weaving, rug weaving, cloth weaving, mat weaving and types of traditional embroidery are the most principal crafts activities in this village.

Dehsalm village

Dehsalm village is located 285km of Birjand and 85km southwest of Nehbandan. There is a 35km distance from the village to Rig-e Yalan. Dehsalm is the most important village on the ancient way of Shahdad (khabis) towards Nehbandan (Neh). This route, before Islam about a century ago, possessed great commercial importance and until camel caravans moved required merchandises, this road was one of the most important trade routes between Kerman, Khorasan and Mokran. Estakhri, Ibn howqal and Al-muqaddasi, Among old geographers, have pointed to this route and tourists of recent centuries like Britain Galindo, German Zailer, Austrian Gabriel and Stratit sauer have travelled this route.

In documents and historical memory of people, different quotes have been recorded about the appellation of Dehsalm village. Some of the villagers believe that at first two brothers called Salm and tour have come here and current Dehsalm was build up by salm.

Vegetation and animal coverage of Lut desert

In some regions of this desert, Lvaluable animal species like sand cat and sand fox, various types of reptiles like horned viper, solar tarantula, types of agama, gecko and certain species of birds such as pleske's ground jay as only endemic bird of Iran can be seen. Also, valuable vegetation coverage of Lut desert includes Tagh, Gaz, Ghich, Eskanbil, Shurgaz, Siahshur, Armak, Sabat, Eshnan ant etc.

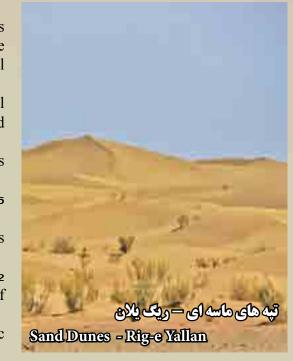

World criteria of Lut desert

Lut desert is an outstanding example of expansion stages of earth over time, the development of ground surface roughnesses and important geological features and natural geography.

This desert possesses paradigms of high levels of natural phenomena which has aesthetic,natural and unrivalled importance:

- -The highest sand dunes of the world with more than 475 meters high are situated in Rig-e Yalan
- -The highest kalutes throughout the world with more than 155 meters high exist in this desert.
- -There are the longest kalutes more than 40km in length in this desert.
- -The nebkhas at western edge of Lut and along kaluts about 12 meters high are considered as the highest vase-like shapes of desert in the world.
- -The hottest spot on Earth (thermal pole)with more than **70** c have situated in the southwest of Rig-e Yalan.

Lut, Iran's universal desert

ut desert has many salient features that Lare unique throughout the world. The placement of this region in an extremely dry situation, wind blowing strongly, availability of deposition of sediments in lake to develop kaluts and the presence of fine grained sediments have provided suitable conditions to create and evolve particular geological effects in Lut desert. Specific geomorphological phenomena (different forms of the structure of earth) formed in Lut desert over thousands of years has attracted many scientists and tourists.

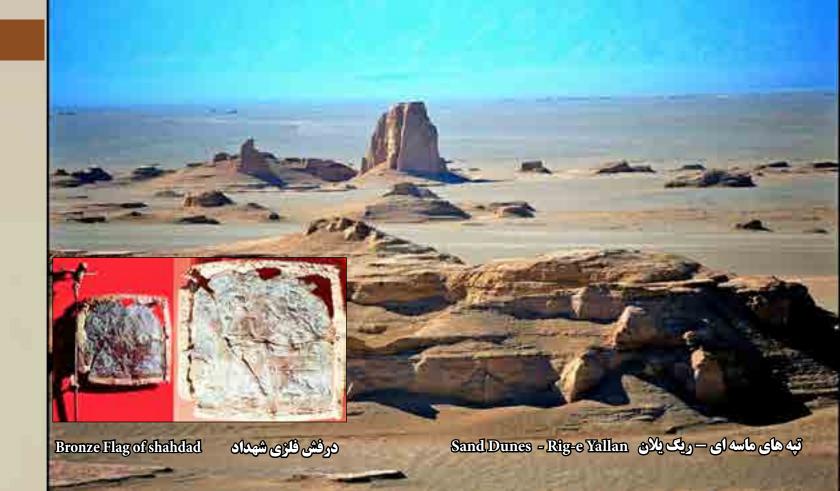
No complete collection with features of Lut desert has not yet been registered nowhere else in the world. Kaluts' area is barren and devoid of vegetation. Evidence shows that there is a minimum level of animal life in this region. Almost most of sand compaction morphs in Rig-e Yalan like Barkhan can be seen in waveforms (ripple mark), infundibular sand dunes and star shape and etc. so, it can be said that Lut desert has a number of ideal features that made it unique in the world.

Lut desert's historical and archeological landscape

From the forth millennium BC, traces of human habitationwas found in the foothills overlooking the Lut desert. "Shahdad" is the largest population area and historical settlement in Dasht-e lut situated in 87kilometers of northeast Kerman city and has global reputation. In the past centuries, when this city was known under the name of "khabis", this region of desert was a trade route and as a part of silk road had a special place and it connected the ports of Persian gulf with central Asian regions and also linked remote areas in East and West. In addition to geographical location, this area was known, as in the past, for products such as date fruit, citrus, cereals and henna. Currently, Shahdad has important role in linking north with south od Iranian plateau. some researchers identified the remains of a historic road that turns south toward Bam and north toward Birjand. This road at the western edge of Lut desert, has increased its geographical significance.

Historical and cultural landscape of desert, alongside natural attraction, has created unparalleled and unique beauty.

Lut desert, Iran's amazing global and natural phenomenon

40th session of the UNESCO world Theritage committee on july 17,2016, Lut desert, as the first natural phenomenon of Iran, was inscribed to the UNESCO world heritage sites list. Diverse geographical terms such as desert and kavir (lowland) have been attributed to this vast natural phenomenon .Desert is an ecological and climatic term and refers to the place with low vegetation and animal coverage and rainfall levels but Kavir (lowland) can be described as the lowest internal parts of arid lands where the salt level is too high. Therefore, desert is a more comprehensive term to describe this phenomenon.

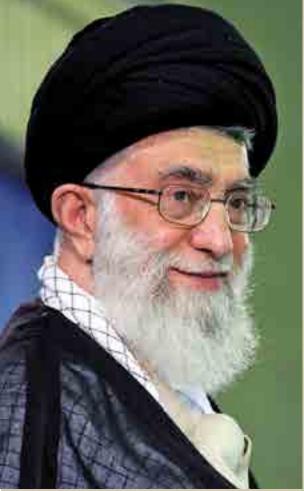

Location and geographical features of Lut desert

Lut desert is located in southleast of Iran, in the east of central mountains and Zagros mountains and spans three provinces: south Khorasan, sistanoBaluchestan and kerman provinces.

Area of the desert is about 23,000 square kilometers and protected area is about 18,000 square kilometers which includes Rig-e Yalan (sand dunes), Kaluts (yardangs),Nebkhas, shur river bed, Gandom Beryan, Hamada (Desert pavement) and... that among them kaluts ,east of lut desert, and Rig-e Yalan west of the desert, with amazing landscape flaunt themselves.

Excerpts of the remarks of the Supreme Leader of Iran's Islamic Revolution about the cultural heritage

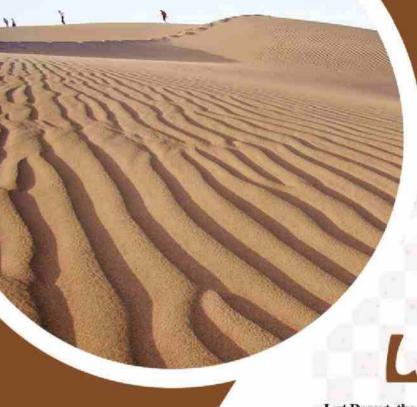
to reduce our reliance on foreigners, their culture their behavior, and their intellectual and cultural circulars. We need to boil from within, to extract the treasures Which are in our cultural heritage.

Supreme Leader of Iran:

Citation and permanent presence yield only thanks to prayer.

In the Name of God the Compassionate the Mercifull

Heritag Centro

Cultural Heritage, Handicrafts and tourism organization of south Khorasan province Lut desert's world natural heritage site

Nehbandan City - Dehsalm Village

Lut Desert

Lut Desert, the first Iranian natural phenomenon inscribed on the world heritage sites list